

Vijfenzeventig jaar bevrijding in Nederland-bespiegelingen van een Canadese militair

Nu we dichterbij de Nationale Dodenherdenking en Bevrijdingsdag in Nederland op respectievelijk 4 en 5 mei komen, zien we dat de mensheid verwickeld is in een andere wereldwijde strijd; de strijd tegen COVID-19. Om die reden, terwijl we allemaal drukdoende zijn met ons aandeel om dit vreselijke virus te verslaan, zullen we de slachtoffers van het oorlogsgeweld eerbiedig blijven herdenken en de 75^e Bevrijdingsdag van Nederland vieren op een manier die niemand zich slechts enkele weken geleden nog had kunnen indenken. Canada heeft een lange en zeer hechte band met Nederland. De zware aanslag van het coronavirus heeft geleid tot het uitstellen van bijna 80 van de meer dan 140 herdenkingsevenementen die door Canada gesteund zouden worden gedurende de periode van de 75^e herdenking. Het heeft ook invloed gehad op 33 Canadese groepen die van plan waren om deel te nemen aan deze vieringen. Nu we de tijd nemen voor reflecties op de Nederlandse Herdenkings- en Bevrijdingsdag deze maand mei wil ik, namens alle Canadezen, Nederland bedanken voor de manier waarop er doorgedaan wordt met het eren en respecteren van de gevallen Canadese soldaten, mariniers en vliegeniers. Jullie zijn de hoeders van de Canadese oorlogsdoden.

Er zijn 5712 leden van de Canadese krijgsmacht begraven op 199 begraafplaatsen in Nederland. 55 daarvan zijn van First Nation, de inheemse bevolking van Canada, en 14 zijn afkomstig uit Newfoundland. De grote meerderheid van deze manschappen liggen begraven in drie Oorlogsbegraafplaatsen van het Gemenebest in Bergen op Zoom, Holten en Groesbeek. De andere 196 begraafplaatsen liggen verspreid over het land, onder de lokale bevolking. Hier liggen hoofdzakelijk vliegeniers die naar hun laatste rustplaats zijn gebracht in de nabijheid van de plek waar hun vliegtuig is neergestort. Voor de gemiddelde Canadees is de op maat gemaakte manier waarop Nederlanders onze oorlogsdoden eren erg indrukwekkend. Het gehele volk is op de een of andere manier, op welke manier dan ook, betrokken bij de herdenkingsactiviteiten.

Het is gewoonweg ondoenlijk om elke Nederlandse groep of activiteit te benoemen die betrokken is bij de herdenking van Canada's deelname aan de bevrijding van Nederland. Niettemin is de vindingrijkheid van de Nederlandse gemeenschap, de hoeders van onze gevallenen, in het herkennen van de opoffering van de Canadezen voor hun vrijheid niets minder dan verbluffend. De omvang van de activiteiten variëren van landelijke organisaties tot kleinere, lokale groepen die speciaal gericht zijn op specifieke evenementen die plaatsvinden in hun eigen gemeenschap. Er zijn festivals, musea, fanfares, re-enactors, herdenkings-evenementen en meerdere fantasierijke projecten. Daarbij worden families en individuele personen in een bepaalde hoedanigheid betrokken. Of dat nou de ondersteuning van een Canadese veteraan bij hun thuis is wanneer deze hun overleden kameraden komen bezoeken, het bijwonen van een herdenking, kinderen die bloemen leggen op graven of een kaars op het graf zetten op Kerstavond, er is voor iedereen een manier om deel te nemen. Zelfs tijdens de wereldwijd bekende Vierdaagse Nijmegen worden de gevallenen van Canada en andere landen geëerd. Kortom, op elk niveau, van families tot en met het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Alle Nederlanders zijn tot op het bot doordrongen van de waarde van vrijheid. Vrijheid is één van de hoekstenen die de nationale identiteit van zowel Canada als Nederland definiëren. Vrijheid is in feite zo belangrijk voor de identiteit van beide landen dat het genoemd wordt in beide nationale volksliederen, het 'Oh Canada' en het 'Wilhelmus', wat ook het oudste nationale volkslied blijkt te zijn. Er is echter wel een verschil in hoe er in beide landen naar vrijheid wordt gekeken. Dit is zichtbaar in de manier waarop Nederlanders de vrijheid vieren en herdenken, en dat is de reden waarom Canadezen naar Nederland trekken om aan deze evenementen deel te nemen. Om duidelijker te zijn: Canada is sinds de vorming van de Confederatie in 1867 niet

direct bedreigd in haar soevereiniteit op een manier die gelijk is aan de situatie van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Canadezen hebben nooit direct ontberingen en verwoestingen moeten doorstaan om vrijheid op Canadees grondgebied te moeten herwinnen. Sterker nog, Canada heeft altijd het gevecht tegen tirannie ondersteund door haar gewapende troepen naar andere landen te sturen. Daarom, om de waarde van vrijheid en de strijd en opoffering om die te herwinnen volledig te begrijpen, gaan Canadezen naar Europa en andere verre landen. Ze komen speciaal naar Nederland om met mensen te praten, om over de oorlogsvelden te lopen en om de graven van de Canadese soldaten met eigen ogen te bekijken om de vernietigende kracht die de Tweede Wereldoorlog had op het behoud van vrijheid te leren begrijpen. Dit belangrijke punt zit ingebakken in de Nederlandse cultuur en of het nu gaat om het bijwonen van een herdenking of een festival, de impact van de oorlog heeft tot op de dag van vandaag echt invloed op de Nederlanders: vrijheid zal nooit als vanzelfsprekend gezien worden.

Recentelijk begon het aantal veteranen en burgers dat de gevaren van de Tweede Wereldoorlog heeft ervaren en de harde lessen daarvan heeft doorverteld af te nemen. Mensen zijn aan het denken geslagen over hoe de bevrijding van Nederland zal worden herdacht wanneer zij er niet meer zullen zijn. Veteranen beschrijven het zelf misschien wel het beste met de tekst van een lied van Bing Crosby, 'Old soldiers never die, they just fade away', oftewel 'Oude soldaten sterven niet, ze verdwijnen slechts geleidelijk'. Veteranen van de Tweede Wereldoorlog worden vervangen door jongere generaties die allemaal gediend hebben in dezelfde regimenten als hun voorvaders. Talloze groepen van deze veteranen waren er klaar voor om deze maand mei naar Nederland te komen, ook zij komen om herinnerd te worden aan de impact van de oorlog en om hun wapenbroeders te eren.

Terwijl veteranen de katalysator zijn om te herdenken, is de toekomst eigenlijk in de handen van onze jongere generaties. De kracht van de jeugd mag niet onderschat worden: Nederlandse middelbare scholieren hebben herdenkingsbijeenkomsten geleid op de Canadese begraafplaatsen voor de Canadese middelbare scholieren die op bezoek kwamen. De harde lessen van de oorlog zijn hierdoor niet zoekgeraakt onder de Nederlandse jeugd. Het is echt inspirerend om hen hun idee van vrijheid te zien delen met hun buitenlandse vrienden. Voordat de effecten van COVID-19 leidden tot het uitstellen van de vieringen van dit jaar waren meer dan 2200 Canadese schoolkinderen van plan om deze lente de herdenkings- en bevrijdingsceremonies bij te wonen.

Waar elke herdenking ter ere van de Canadese veteranen van de Tweede Wereldoorlog steevast wordt bijgewoond door leden van de Koninklijke Nederlandse Krijgsmacht eren de Canadese strijdkrachten ook de Nederlandse soldaten die hun leven verloren in dienst van hun land. Zo neemt bijvoorbeeld ieder jaar op 4 mei de Canadese krijgsmacht deel aan de herdenkingsparade op het Herdenkingsplein-De Obelisk op vliegbasis Soesterberg van de Koninklijke Nederlandse Luchtmacht. Gedurende deze parade wordt een speciaal eerbetoon gegeven aan alle Nederlandse vliegeniers die hun leven verloren in het voorgaande kalenderjaar. De Canadese krijgsmacht geven ook een eerbetoon aan het Nederlandse verzet van de Tweede Wereldoorlog bij de herdenking van Het Regiment Stoottroepen Prins Bernhard. Dit unieke regiment van de infanterie werd in 1944 gevormd door Prins Bernhard van een groep verzetsstrijders. Tijdens een gezamenlijke herdenking in Hoogkerk werden de twee Canadese Infanteristen die tijdens de Slag om Groningen sneuvelden, de bemanning van een geallieerde Lancaster Bomber en Korporaal Kevin Roggeveld herdacht door beide naties. Korporaal Kevin Roggeveld was een Nederlandse militaire van het 13^e Infanteriebataljon van de 11^e Luchtmobiele Brigade van de Koninklijke Landmacht. Hij kwam in 2016 om het leven tijdens een missie in Mali. Tenslotte woont Canada, samen met vele andere landen die deel uitmaken van de diplomatieke gemeenschap in Nederland, herdenkingsevenementen van andere landen bij om een eerbetoon te brengen aan de soldaten die hun leven hebben verloren in dienst van hun natie.

De Canadese ambassade had plannen om gedurende de 75^e herdenking meer dan honderdveertig evenementen te ondersteunen, die gegroepeerd waren in clusters met meerdere ceremonies op dezelfde dag verspreid over het land. Om deze waardevolle onderneming te ondersteunen was er een hele ambassade-aanpak nodig, bestaande uit leden van de Canadese krijgsmacht, de Royal Canadian Mounted Police (Koninklijke Canadese Bereden Politie), de Canada Border Services Agency, Global Affairs Canada, andere Canadese diplomaten en lokale Nederlandse medewerkers van de Canadese overheid. Als personeel van de Canadese ambassade zijn we diep geroerd en immens trots op het feit dat de Nederlandse medewerkers van ons team zeer bereid waren vrijwillig Canada te vertegenwoordigen op enkele van deze evenementen, waarmee ze opnieuw hun toewijding aan de herdenking toonden.

Als Canadees soldaat en veteraan die gediend heeft in Nederland is het echt heel speciaal om de omvang van de moeite te zien die gedaan is om de Canadese gevallen te eren. Het was opmerkelijk en iets om dankbaar voor te zijn: het zien van de ontelbare Canadese vlaggen langs de straten die de dag markeerden dat een stad of dorp was bevrijd, zoals Apeldoorn; het kijken naar het Royal Canadian Legion (Nederlands Branche 005) die trots een lokale herdenking ondersteunde met een vaandelwacht; het lezen van een profiel van een Canadese soldaat die begraven ligt op de Militaire Begraafplaats Groesbeek, geschreven door een vrijwilliger van Faces-to-Graves; een konvooi van herstelde militaire voertuigen met hun re-enactors van 'Keep-Them-Rolling' een herdenkingsplaats op zien rijden; het luisteren naar een Nederlandse vrijwilliger die over Canadese soldaten vertelt die begraven liggen op de Militaire Begraafplaats Holten; zien dat een gehele gemeenschap bijeenkomt om over het tragische lot van een vliegtuig zoals de Halifax Bomber L9561 in Wons te vertellen; samenwerken met een lokale gemeenschap om een vermiste Canadese soldaat zoals Luitenant John G. Kavanagh in Steenderen te identificeren. Het trots staan gedurende de slotscene van het theaterstuk Supersum in Bergen op Zoom om het volkslied van Canada samen met honderden lokale inwoners mee te zingen. Het is duidelijk dat 75 jaar later het verlies van die 5712 Canadese soldaten, mariniers en vliegeniers niet voor niets is geweest.

Dit jaar heeft de COVID-19-pandemie voor een nieuwe realiteit gezorgd rond de herdenkingen en vieringen op 4 en 5 mei, maar dit heeft de Nederlanders niet ontmoedigd. Ze geven er niet aan toe dat hun 75^e herdenking niet door kan gaan en zijn, in feite al begonnen met het omzetten van de plannen voor dit jaar naar '75 + 1 bevrijding'. De pandemie zal op gelijke wijze ook de Canadezen niet ontmoedigen, omdat wij ons ook verheugen om er volgend jaar bij te zijn, samen met onze Nederlandse vrienden.

Lest we forget – N'oublions jamais - Opdat wij niet vergeten.

Tim R. Young
Kolonel
Canadees Defensieattaché - Nederland

Logo van het festival van de stad Apeldoorn

Kranslegging bij de vijfenzeventigste herdenking van de bevrijding van Veghel, 15 september 2019. Lokale kinderen spelen een belangrijke rol in herdenkingsevenementen. Canadees Defensieattaché Kolonel Tim Young.

Tweede Wereldoorlog-veteraan piloot Lloyd Bentley uit Brantford, Ontario, pratend met middelbare scholieren op de Oorlogsbegraafplaats Oosterbeek, 22 september 2019.

Herdenking bij het 'De man met twee hoeden'-monument in Apeldoorn 2018. Canadees Defensieattaché Kolonel Tim Young met de Royal Canadian Legion Branch 005 (Nederland)

Herdenking op de Canadese Oorlogsbegraafplaats Holten in juni 2019 door het North Shore Regiment, Regimental Veterans, Koninklijk Canadees Legioen (Nederland) Canadese strijdkrachten, Koninklijke Canadese Bereden Politie en Canadese en Nederlandse schoolkinderen.

Kranslegging op de Canadese Oorlogsbegraafplaats Bergen op Zoom 2019. Ambassadeur Lisa Helfand Canadees Defensieattaché Kolonel Tim Young.